

[Justitsministeren]

Spørgsmålet om obduktioner forstår jeg at vi ser meget ens på, og med hensyn til både dette punkt og andre punkter vil jeg med meget stor interesse afvente, hvad man når frem til under arbejdet i Retsudvalget.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt svare justitsministeren på spørgsmålet om, hvorvidt vi, når man nu sender folk ud af landet, for at de kan få foretaget transplantationer, kan være bekendt at sige, at vi ikke vil foretage dem herhjemme.

Ligesom jeg før sagde, at jeg ikke ønsker, at vi i det danske folketing skal være pressede af, hvad der er vedtaget af lovgivning uden for Danmark, mener jeg heller ikke, at man i en principiel stillingtagen til et spørgsmål som dette skal lade sig presse af noget, som forskellige myndigheder har foretaget her i landet. Det er klart, at de overvejelser skal indgå i udvalgsarbejdet, men det er ikke det, der skal bestemme, hvilken stilling vi tager til lovgivningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 11:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om det danske forhandlingsoplæg til Nordsøkonferencen i november?«

Af Gade (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 29/10 87. Fremme af forespørgslen vedtaget 5/11 87).

Begrundelse

Gade (SF):

Når vi i SF har bedt om denne debat, er det for det første, fordi vi mener, det er vigtigt med en offentlig diskussion om det kæmpeproblem, vi ser i forureningen af Nordsøen. Bl.a. på grund af fiskernes aktion imod havafbrændningen har vi nu en chance for at sætte fokus på den lange række af forskellige miljøproblemer, der truer: miljøgiftene fra floderne og luften, forureningen med næringssalte, der har meldt sig med de første iltsvindsområder, olieudslip fra boreplatforme og fra skibe, radioaktivitet, først og fremmest fra atomopbeholdningsanlæg, dumpning, havafbrænding og klapping.

Det er nødvendigt, at der bliver større viden om disse problemer og dermed også større pres fra befolkningerne med krav om indgreb og politiske beslutninger nu både her i landet og i de øvrige lande, der har interesser i Nordsøen.

For det andet er det, fordi vi ønsker, at den danske forhandlingslinje skal være markant. Der skal være mulighed for at forhandle, men det må ikke glemmes, at for det første er denne konference nr. 2 efter Bremenkonferencen i 1984, hvor resultatet stort set har været ikkeeksisterende, og for det andet kommer der et forhandlingsforløb efter denne konference med møder i henhold til Pariskonventionen, Oslokonventionen, Londonkonventionen, Marpol osv.

Det er SF's opfattelse, at Danmark skal føre en markant miljøprofil frem, at vi ikke skal udvande tidligere stærke synspunkter vedrørende dumpning og radioaktive udledninger, og at vi i det hele taget skal alliere os med de lande, der vil gå længst nu, dvs. satse på en nordisk koordinering af de enkelte sager og på alliancer med andre lande, f.eks. Holland og Vesttyskland. Vi skal ikke stille os tilfredse med endnu et møde og en enig deklARATION uden virkelig effekt, så hellere en deklARATION, der afspejler de forskellige politiske prioriteringer for også ad den vej at lægge pres på de mest reaktionære lande. Mødet den 24.-25. november er et politisk møde – det er vigtigt at gøre sig det klart – og der kommer masser af forhandlinger bagefter.

Besvarelse

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Indledningsvis vil jeg gerne opridse baggrunden for den 2. Nordsøkonference, som afholdes, som det blev meddelt for lidt siden herfra, i London den 24. og 25. november i år.

Den 1. Nordsøkonference blev afholdt i Bremen i 1984 på initiativ af Forbundsrepublikken Tyskland. Konferencen skulle bl.a. tjene til at sætte mere gang i drøftelserne inden for de internationale havforureningskonventioner, som dækker Nordsøområdet. Det drejer sig bl.a. om Pariskonventionen, som regulerer en landbase- ret forurening af Nordsøen og Nordvestatlan- ten, om Oslokonventionen, som regulerer dumpning og havafbrænding i samme område, og om IMO – det er Den Internationale Mariti- me Organisation – som bl.a. regulerer skibstra- fikkens forurening på global basis. Konferen- cen skulle desuden sætte fokus på Nordsøen som et værdifuldt, men truet havområde.

Den 1. Nordsøkonference førte til offentlig- gørelse af en videnskabelig rapport – eller rette- re en samling af delrapporter om Nordsøen og dens forurening. Endvidere vedtog miljømini- strene fra de otte Nordsølande den efterhånden meget omtalte Bremendeklaration, en erklæ- ring, som indeholder en lang række punkter vedrørende reduktioner af kilderne til Nordsø- ens forurening. Nogle af reduktionerne skulle gennemføres af Nordsøstaterne på egen hånd, mens andre skulle diskuteres yderligere i hav- forureningskommissioner og føres ud i livet ved beslutninger i disse fora.

Storbritannien har påtaget sig værtskabet for den 2. Nordsøkonference, og forberedelserne, som alle Nordsøstater har deltaget i, har nu stå- et på i knap to år.

Der kan ikke herske tvivl om, at den store of- fentlige interesse for Nordsøkonferencerne gør dem til et velegnet forum for fastlæggelse af klare, overordnede mål, som kommissionerne bagefter kan sættes til at opfylde.

Til at forberede den 2. Nordsøkonference har der været nedsat to arbejdsgrupper: en tek- nisk-videnskabelig arbejdsgruppe og en mere politisk orienteret arbejdsgruppe. Arbejds- grupperne har haft til opgave at udarbejde en videnskabelig rapport over Nordsøens miljø- mæssige status og eventuelle problemer. De har endvidere udarbejdet udkast til en redegørelse om, hvorledes Bremendeklarationen er blevet gennemført. Endelig har arbejdsgrupperne ud-

arbejdet et forslag til den ministerdeklaration, som det er tanken skal vedtages på den 2. Nordsøkonference.

Arbejdsgrupperne blev i juni 1987 færdige med den samlede statusrapport over Nordsø- ens tilstand. Denne rapport er allerede offent- liggjort og sendt til interesserede myndigheder og miljøorganisationer. De otte nationale bi- drag, som rapporten bygger på, vil blive offent- liggjort i forbindelse med konferencen. Indhol- det af det danske bidrag er dog allerede kendt af interesserede miljøorganisationer og -myn- digheder, idet Miljøstyrelsen, som stod for det praktiske arbejde, har holdt tæt kontakt herom med disse organisationer og myndigheder.

Den samlede statusrapport peger på følgen- de problemer: For det første ophobning af gif- tige eller ikkenedbrydelige stoffer – det er tung- metaller, organiske forbindelser m.v. – i vand- søjlen og bundsedimentet i områder som Vade- havet og Tyske Bugt. For det andet forøgede koncentrationer af næringssalte, bl.a. kvælstof og fosfor, især i kystzonen fra Holland og op langs vores vestkyst. For det tredje olieforure- ning fra ulovlige udledninger eller ulykker.

I rapporten lægges der vægt på, at sådanne uønskede påvirkninger af miljøet kun optræ- der i begrænsede regioner, og det understreges, at der er behov for forbedrede overvågnings- og forskningsprogrammer, for at man bedre skal kunne kortlægge omfanget af og eventuel- le sammenhænge med forureningsbidrag fra forskellige kilder.

Arbejdsgruppernes redegørelse vedrørende efterlevelsen af Bremendeklarationen har form af en gennemgang af deklARATIONEN med angiv- else af, hvor der er gjort fremskridt, og hvor der stadig er uløste problemer.

I redegørelsen konstateres, at der er sket me- get siden 1984, men at fremskridtene har været ujævne, og at deklARATIONEN ikke er efterlevet fuldt ud.

Arbejdsgrupperne har fundet, at der fortsat er behov for yderligere skridt for at nedsætte udledningen af farlige stoffer til Nordsøen så- vel fra land som fra atmosfæren, for at fremme anvendelsen af ikkeforurenende teknologier, for at beskytte de særlig sårbare områder af Nordsøen, for at nedsætte udledninger fra ski- be og offshoreinstallationer, for at håndhæve allerede vedtagne regler og endelig for at op- bygge en bedre videnskabelig basis for vurde- ringerne af Nordsøens tilstand.

[Miljøministeren]

Jeg må indrømme, at jeg havde ventet mig mere af den deklARATION, som jeg var med til at underskrive for tre år siden, men jeg finder, at Danmark til fulde har opfyldt sine forpligtelser både til at handle på egen hånd og til at presse på for at få fælles aftaler i internationale konventioner.

I arbejdsgruppens udkast til den nye ministerdeklARATION peges på 10 hovedemner, hvor der er enighed om en yderligere indsats til beskyttelse af Nordsøen. Lad mig straks sige, at man dog ikke på alle punkterne er enige om, hvilken indsats der må gøres.

Nu vil jeg gennemgå emnerne med angivelse af særlige danske og eventuelt nordiske synspunkter.

Først var det udledninger af farlige stoffer via floder. Nu synes der at være opnået enighed mellem Nordsølandene om, at Nordsøen bør beskyttes imod forurening med persistente eller bioakkumulerbare stoffer via floder eller andre udledninger fra land. Det drejer sig med andre ord om tungmetaller og organiske klorforbindelser eller halogenforbindelser, som er modstandsdygtige, og som ophobes i miljøet. Man stiler mod en væsentlig reduktion, i størrelsesordenen 50 pct., af udledningerne af sådanne stoffer mellem 1985 og 1995. De nordiske lande støtter disse bestræbelser fuldt ud.

Så er der udledninger af næringssalte. Der er enighed om at tage nationale skridt til at reducere forureningen ved udledning af næringssalte til påvirkede områder i Nordsøen og til at stille mod en væsentlig reduktion af størrelsesordenen 50 pct. af udledningerne af fosfor og kvælstof til sådanne områder mellem 1985 og 1995.

Udledning af kvælstofoxider til luften fra faste og mobile forbrændingsanlæg og maskiner skal også reduceres ved passende foranstaltninger, bl.a. ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi. Der er enighed blandt de nordiske lande om at støtte dette punkt, som Danmark har været hovedinitiativtager til. Danmark ser dog gerne, at udledningerne til alle dele af Nordsøen omfattes, og vi arbejder derfor på en opstramning af dette punkt.

Når dette forslag sammenlignes med vores egen vandmiljøplan, der kræver 50 pct. reduktion af kvælstofudledningerne, men en 80 pct.s reduktion af fosforudledningerne, kunne man fristes til at spørge, hvorfor en 50 pct.s reduk-

tion af fosforudledningerne til Nordsøen kan være et tilfredsstillende resultat eller mål for Danmark.

Her må man nok være opmærksom på de havbiologiske forhold. Vandmiljøplanens reduktionskrav på 80 pct. er begrundet i forholdene i Kattegat og andre indre danske farvande. I den mere salte Nordsø er fosforkoncentrationerne mindre væsentlige for planteproduktionerne, og derfor skønnes det, at en reduktion på 50 pct. af både fosfor og kvælstof er et videnskabeligt set mere velbegrundet mål, når det gælder Nordsøen.

Så var der forureningen af Nordsøen via luften. Pariskommissionen opfordres til at udbygge sit overvågningsprogram fra den nuværende pilotfase og etablere et langsigtet program. Der er enighed om nationale og internationale skridt til at klarlægge væsentlige luftforureningskilder, som bør reduceres for at beskytte Nordsøen.

Der er endvidere enighed om at indføre rene teknologier og om at reducere andre væsentlige forurenende emissioner, bl.a. ved hjælp af den bedste tilgængelige teknologi. Anvendelsen af blyfri benzin skal fremmes. Også disse bestræbelser støtter de nordiske lande.

Statusrapporten for Nordsøen viser tydeligt, at luftforureningen udgør en væsentlig kilde til forureningen af Nordsøen med bl.a. bly, kviksølv og kadmium. Det er derfor tilfredsstillende at konstatere, at Danmark allerede har taget væsentlige skridt til at reducere anvendelsen af emissionerne af disse tungmetaller.

Det fjerde punkt er dumpning og havafbrænding. På dette punkt er der delte meninger Nordsølandene imellem. De nordiske lande har som bekendt fremsat et forslag om at nedbringe dumpningsmængderne og at ophøre med dumpning af industriaffald og spildevandsslam senest ved udgangen af 1989. Visse andre lande støtter dette synspunkt, om end enkelte af disse lande ønsker undtagelser for visse salte, som i forvejen findes i havvandet. Forslaget indebærer også en nedskæring af den forurening, der forårsages af klappning, dvs. deponering af havslam i havet.

Det nordiske forslag om ophør af alle industridumpninger og dumpninger af spildevandsslam i 1989 møder modstand fra visse lande, der foretrækker en formulering, der tillader en dumpning i Nordsøen i tilfælde, hvor

[Miljøministeren]

dumpningen viser sig at være den mindst skadelige bortskaffelsesmetode for miljøet som helhed, økonomiske og sociale faktorer taget i betragtning. Jeg behøver næppe at tilføje, at de nordiske lande ikke kan acceptere denne formulering. Hvorvidt det nordiske forslag medtages på konferencen, kan jeg ikke sige på nuværende tidspunkt, ej heller, om der er mulighed for kompromisløsninger. Først under konferencen vil det vise sig, hvilken strategi der kan føre til de fleste konkrete skridt til en forbedring af Nordsøens miljø. Men alle Nordsølandene er enige om at inddrage deres indre territoriale farvande i Oslokonventionens dækningsområde, således at stort set alle dumpningsaktiviteter inklusive klapping af havslam dækkes af en indrapporteringsforpligtelse.

Havafbrænding er et punkt, som der som bekendt er uenighed om landene imellem. Under forespørgselsdebatten her i Folketinget i sidste uge havde vi jo en indgående drøftelse af dette spørgsmål, der som bekendt mandede ud i en vedtagelse af en motiveret dagsorden. Derfor finder jeg det ikke fornødent at redegøre yderligere for dette emne her.

Vedrørende den skibsbaserede forurening, er der uenighed såvel blandt de nordiske lande som blandt Nordsølandene om forslaget fra Forbundsrepublikken Tyskland om at gøre Nordsøen til et særligt havområde efter den globale Marpolkonvention. Danmark og Sverige agter at videreføre deres støtte til Forbundsrepublikken Tyskland på dette punkt.

Nordsølandene er enige om at forbedre havnenes modtagefaciliteter og også om at skærpe opfølgningen og retsforfølgelsen af forurenende skibe. Desuden agter man at fortsætte bestræbelserne inden for Marpolkonventionen for at få de frivillige bilag 3 og 5 vedrørende henholdsvis emballerede farlige stoffer og udtømmning af skibsassald sat i kraft.

Fra dansk side lægger vi vægt på sammen med de andre Vadehavslande, Holland og Forbundsrepublikken Tyskland, at få gennemført en iværksættelse af bilag 5, således at det bl.a. bliver forbudt at udtømme plasticaffald fra skibe i Nordsøen. Alle, der færdes på vores Vesterhavskyst, vil jo vide, hvor stor en plage disse ikkenedbrydelige plasticrester er, og hvor stor en fare de udgør for dyrelivet i havet.

Nordsølandene er også enige om at forbedre kvaliteten af skibenes brændselolie. Det vil

minske skibenes problemer med at bortskaffe slam, som opstår i store mængder, når der anvendes en ringe olie kvalitet.

Det 6. punkt er forurening fra offshoreindustrien. Nordsølandene er enige om at opfordre Pariskommissionen til at overveje strengere krav vedrørende anvendelsen af oliebaseret boremudder og til at regulere kemikalieudledninger.

Indrapportering af oliespild skal opfølges bedre.

Der er enighed om ordlyden af deklarationen angående radioaktive udledninger; men den enighed, der kunne have været, er nu blevet til uenighed; det er spørgsmålet om anvendelsen af ordene. De nordiske lande ønsker at bruge de samme ord, som blev vedtaget af Pariskommissionen, nemlig at man anvender den bedst mulige teknologi for at mindske og hurtigst muligt standse al forurening fra radioaktive udledninger. Storbritannien og Frankrig ønsker kun at tage hensyn til den bedste tilgængelige teknologi med henblik på at reducere forureningen. De nordiske lande vil fortsat gå ind for, at forureningen skal standses og ikke kun reduceres, som England og Frankrig ønsker det.

Nordsølandene erkender en fælles forpligtelse til at beskytte Vadehavet imod forureningen og forpligter sig til at give de aftaler i deklarationen en høj prioritet, som er særlig vigtige for Vadehavsområdet. Det var det 8. punkt.

Det 9. punkt på dagsordenen er flyovervågning. Her er Nordsølandene enige om at anvende og udbygge flyovervågning og dertil hørende teknologi for at håndhæve reglerne imod forurening af havet. Overvågningen kan eventuelt foregå i samarbejde med andre lande.

Og endelig det sidste punkt: forbedring af det videnskabelige arbejde. Nordsølandene er enige om behovet for forbedrede og fælles metoder til undersøgelse og overvågning af Nordsøens tilstand. De internationale organisationer opfordres til at udarbejde planer til dette formål. Man anbefaler, at nye statusrapporter over Nordsøen udarbejdes med fem års mellemrum med udgangspunkt i den statusrapport, som er udarbejdet i forbindelse med denne Nordsøkonference.

Deklarationsudkastet slutter med en opfordring til at holde en 3. Nordsøkonference om nogle år for at vurdere gennemførelsen af den

[Miljøministeren]

ne deklaration. Holland har søgt om værtskabet for den næste Nordsøkonference.

Som konklusion på denne gennemgang vil jeg gerne understrege, at det ser ud til, at der er størst uenighed blandt Nordsølandene i spørgsmålene om dumpning, havafbrænding og radioaktive udledninger.

Der skal ikke herske tvivl om, at jeg på disse punkter vil fortsætte med at lægge det størst mulige pres på konferencedeltagerne for at nå til en imødekommelse af vore ønsker. Om dette lykkes fuldt ud, er vanskeligt at vurdere på nuværende tidspunkt. Det vil formentlig først blive afklaret under konferencen.

Dette er, hvad jeg kan oplyse Folketinget om vedrørende det danske forhandlingsoplæg til den kommende Nordsøkonference. Vore holdninger er meget klare. Det, det drejer sig om, er at få omsat så mange af vore holdninger til virkelighed som muligt. Det ville være glædeligt, om den store interesse, som offentligheden i Danmark viser for konferencen, også kunne brede sig til offentligheden i visse andre Nordsølande. Forhandlingerne i London er afhængige af bl.a. den offentlige debat om disse vigtige spørgsmål.

Den næste Nordsøkonference skal formentlig afholdes i 1989. Som jeg nævnte før, har Holland tilbudt sig og ytret interesse for at påtage sig værtskabet herfor. Jeg vil på Danmarks vegne i London tilbyde, at Danmark afholder denne conference eller en efterfølgende conference for Nordsølandene. Også herigennem ønsker jeg at vi skal betone den betydning, vi tillægger dette arbejde.

*Forhandling***Gade (SF):**

Jeg skal takke ministeren for besvarelsen og vil så indledningsvis sige, at som vi ser det, er det så som så med fremskridtene siden Bremen, hvor der sidst blev holdt Nordsøkonference. Jeg skal også sige, at vi er noget bekymrede over den realitet, at det er England, der er værtsland for konferencen, og mener, at det giver anledning til skærpet opmærksomhed fra vores side. De miljømæssige problemer i Nordsøen er i hvert fald ikke blevet mindre, og det forstod jeg i virkeligheden også fremgik af ministerens redegørelse om de rapporter, der ligger på konferencens bord om giftene, om næ-

ringssaltene, om olieudslip og om behovet for bedre overvågning.

Et nyt problem siden de tidligere diskussioner er jo næringssaltdiskussionen, og her mener jeg, det er helt naturligt, at man også tager de iltforbrugende stoffer med. Jeg mener, det er vigtigt, at den diskussion nu bliver rejst. Vi har set iltsvindproblemer i havet ud for Jylland, vi har set iltsvindproblemer i så store områder, at det er fantastisk vigtigt, at det nye problem – nye i hvert fald i den forstand, at man ikke har haft øje for det i konventionerne – nu kommer ind.

Det andet, jeg vil sige, er, at vi skal sikre os, at der ikke sker en udvanding af de beslutninger, der allerede er taget i konventionerne, og de forslag, som Danmark tidligere sammen med andre eller alene har foreslået i konventionerne. Jeg var i den forbindelse glad for at høre det, ministeren sagde om de radioaktive udledninger; det forstod jeg i hvert fald sådan, at Danmark nu er tilbage ved de oprindelige danske synspunkter.

Jeg vil så vende mig til de enkelte områder, som ministeren nævnte.

Hvis vi tager spørgsmålet om udledning af farlige stoffer, den, som er reguleret i Pariskonventionen, hvori der står, at man skal eliminere, om nødvendigt i etaper, landbaseret forurening af de maritime områder med – og så kommer de sortlistede stoffer, så synes jeg, det er forholdsvis svagt, at man snakker om at stile mod en 50 pct.s reduktion. Det er ikke rimeligt, når vi i en konvention, som blev vedtaget i 1974, opererer med ordet eliminere vedrørende de sortlistede stoffer. Jeg mener ikke, det er tilstrækkeligt; vi må derfor efter min mening på de områder stille forslag om den formulering, som vi har bundet os til, og ikke acceptere nogen opblødning. Derved mener jeg at vi får en diskussion om, hvad nul er teknisk, hvad eliminering er. Vi skal bringe en diskussion frem om de bedste teknologiske muligheder for at eliminere de sortlistede stoffer – vel vidende, at nogle af dem kommer fra luften, hvorfor man ikke kan eliminere dem i den almindelige forstand til rent nul.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi benytter de formuleringer, som vi har forpligtet os til i konventionerne, og dér mener jeg altså en eliminering inden 1995. Og jeg mener, at de grålistede stoffer skal mindskes med 50 pct. inden 1995.

[Gade]

Altså årstal på og fastholde ordet eliminerings og 50 pct. på grålistede stoffer!

Så vil jeg spørge ministeren, om han ikke mener, at nogle af de organiske stoffer, der i dag findes på den grå liste, i virkeligheden burde på den sorte liste. Ikke at jeg mener, det er diskussionspunktet lige nu, men om vi ikke er enige om det synspunkt.

Med hensyn til næringssaltene har jeg været inde på, at det er fantastisk vigtigt, at det krav bliver rejst, og jeg synes, vi skal stille et klart krav om, at det er 50 pct. reduktion af nærings-salte og iltforbrugende stoffer inden 1995.

Så mener jeg også, at det er fantastisk vigtigt, at Nordsøen bliver erklæret som særligt område i henhold til Marpolkonventionen, og at sikre, at i det mindste Vadehavet bliver omfattet.

Så kommer jeg til en pointe i tankegangen i denne forespørgsel, og det er, at vi mener, der er noget, vi skal fastholde: Det er fantastisk vigtigt, at Danmark – helst sammen med andre lande, men om nødvendigt så også nogle steder mere eller mindre alene – i nordisk sammenhæng og sammen med først og fremmest Vesttyskland og Holland fastholder det, som jeg har forstået vi er enige om: forbud mod dumpning ved udgangen af 1989, forslag om eliminering af udledning af radioaktive stoffer og forbud mod opførelse af nye atomoparbejdningsanlæg, fordi vi jo ved, at Nordsøens forurening med radioaktivt affald først og fremmest stammer fra atomoparbejdningsanlæg. Vi skal også fastholde, at i det mindste Vadehavet bliver omfattet af Marpolrestriktionerne for skibstrafikken. Det skal vi stå fast på på konferencen i den forstand, at det resultat, der kommer ud af konferencen, skal afspejle, at Danmark har stået fast. Det kan være i deklARATIONEN eller i den øvrige melding, der kommer fra konferencen. Men vi vil advare imod, at man mener, at man for det gode værtskabs skyld, eller fordi tiden nu er til det, skal gå på kompromis på de punkter. Det mener vi er forkert, så det skal man ikke. Vi må fastholde disse synspunkter, og dér er vores tankegang, at det her er miljøministre, der mødes. Der foregår fortsat forhandlinger i henhold til konventionerne. Om nogle måneder mødes man i forskellige kommissioner for på videnskabeligt niveau at køre et forhandlingsforløb videre, og denne konference skal altså bruges til at skabe det bedst mulige afsæt for kommende forhandlinger, også kommissionerne.

Når jeg lægger vægt på ordet fastholde, vil det sige, at det afsluttende dokument skal afspejle, at det er præciseret, at vi fastholder disse ting.

Jeg skal om lidt fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, som er præget af den tankegang, at der er noget, vi skal fastholde, og noget, vi skal foreslå.

Grundlaget for denne dagsorden er det af Vesttyskland foreslåede princip, som er blevet kaldt »principle of precaution«. Det skal være det grundlæggende for den danske forhandlingslinje og dermed også grundlag for den endelige deklARATION. På den baggrund vil jeg på vegne af SF, Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde aktivt for konkrete beslutninger på Nordsøkonferencen, herunder

- at fastholde forbud mod dumpning fra den 31. december 1989, forslag om eliminering af udledning af radioaktive stoffer samt forbud mod opførelse af nye atomoparbejdningsanlæg,
- at foreslå – med henvisning til Pariskonventionen – at udledningen af sortlistede stoffer elimineres inden 1995, samt at udledningen af grålistede stoffer mindskes med 50 pct. inden 1995,
- at udledningen af næringsalte og iltforbrugende stoffer reduceres med mindst 50 pct. inden 1995,
- at Nordsøen erklæres for særligt område i henhold til Marpolkonventionen, og fastholde, at i det mindste Vadehavet omfattes,
- at tilbyde, at Danmark påtager sig værtskabet for den næste Nordsøkonference i 1989, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 22).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

Helge Mortensen (S):

Der er ingen tvivl om, at Nordsøen har det dårligt, den har det rigtig skidt, og at det er nu,

[Helge Mortensen]

der må handles, hvis ikke vi uafvendeligt skal styre imod en kvælningsdød med de uoverskuelige konsekvenser, det vil have.

Vi har i de sidste 15 år både nationalt og internationalt diskuteret havforurening og Nordsøen, og alt imens er forureningen tiltaget.

Hvor dårligt det står til, kan man iagttage nu med det blotte øje; det er altså ikke længere teori, måleapparater eller analyser, der skal til. De fiskere, der på land håndterer fiskene, klager over eksem og andre gener og sygdomme. Fiskerne har længe peget på de områder, hvor fiskene forsvinder, og de sygdomme, som fiskene har. Vi kan ikke handlingslammede stå og se til, at en sådan udvikling får lov til at fortsætte.

De seneste somre har fastboende, turister og turisterhvervet kunnet iagttage, at de brune blomstrende alger skyller ind over den jyske vestkyst med en skummende, ildelugtende masse. Olieforureningen i større eller mindre omfang på kysterne er i dag reglen og ikke undtagelsen; kun oppe i kioskerne kan man stadig købe postkort, hvor stranden ligger hvid, børn leger i vandkanten og de blå bølger har hvid kam.

Den udvikling, vi rent faktisk kan se at vi står over for, må vi gøre noget ved. Vi kan se den, og vi ved det godt, derfor må vi også handle, og det er det, der er udgangspunktet også på den Nordsøkonference, som ministeren nu skal deltage i i næste uge. Både vi og de andre Nordsølande må være parat til at ofre de midler, der er nødvendige for at ændre udviklingen.

Baggrunden for Nordsøkonferencen har ministeren jo allerede berørt, men det er for mig vigtigt at understrege, at den 1. Nordsøkonference og også denne Nordsøkonference faktisk er kommet i stand i erkendelse af, at vi ikke længere kan vente på, at de politiske og økonomiske blokeringer, der ligger i de internationale konventioner, fjernes. Det er baggrunden for, at man i Nordsølandene er gået sammen for at gøre noget ved forureningen, og det synes jeg er en vigtig baggrund både for os at diskutere på og også for ministrene at mødes på i London i næste uge.

Forventningen må her og også hos de andre ministre være den, at der kommer konkrete resultater, at der tages konkrete initiativer, der bliver fulgt op, og at de ting, som man bliver enige om, bliver gennemført, men også, synes jeg, at om ikke alle kan blive enige på konferen-

cen, må de, der *kan* blive enige, være enige om selv at efterleve det. Jeg har den opfattelse, at de lande, der her søger at finde frem til de nødvendige foranstaltninger for at mindske forureningen i Nordsøen, er dem, der har opinionen bag sig. De lande, som måske ikke helt vil være med, er helt afgjort dem, der vil komme til at fastlægge den Nordsøpolitik, som skal løse forureningsproblemerne.

Udledningen af de giftige kemikalier, tungmetaller, salte og radioaktive stoffer har ministeren været inde på, og jeg vil i hvert fald i første omgang alene henvise til de 10 områder, som ministeren har nævnt og til dagsordensforslaget, som er fremsat af hr. Gade.

Jeg vil dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at en række af de ting, som her bliver nævnt, og navnlig næringssaltene og tungmetallernes udledning fra det sydøstlige hjørne af Nordsøen faktisk er det, der giver problemer i det i forvejen meget svage og sårbare Vadehav. Det er en af årsagerne til, at vi også finder, at man i det mindste må tage et særligt hensyn til Vadehavet, når man diskuterer spørgsmålet om Nordsøen som et særligt havområde.

Med hensyn til luftforureningen hæftede jeg mig ved, at der ikke er fastsat nogen grænser, men jeg noterede mig også, at ministeren har nævnt, der er en række forhold, man vil diskutere, og det fremgår i øvrigt også af et svar, som vi har fået i udvalget i dag. Jeg vil imidlertid godt spørge, hvorfor der ikke er diskuteret grænser. Det undrer mig så meget mere, som samtlige de lande, der deltager i Nordsøkonferencen i forbindelse med EF, diskuterer grænser for luftforurening med svovl og kvælstofilt, mens de lande, som ikke er medlem af EF, gør det på anden vis, f.eks. i forbindelse med Nordisk Råd. Jeg synes, det havde været nærliggende, om man også havde taget grænseværdierne med i overvejelserne.

Med hensyn til olie til offshoreaktiviteterne er der et spørgsmål, jeg gerne vil stille til ministeren. Nu har jeg bemærket, at der er kommet et svar i dag til udvalget, som siger, at man tilsyneladende efter danske og norske erfaringer kan reducere olien i det boremudder, der bruges. Men da der jo også er andre lande og jeg ikke er klar over, hvorvidt vi så handler efter de erfaringer, vi har gjort i Norge og i Danmark, vil jeg spørge ministeren mere direkte, om ikke der er plads til i konferencen at tage dette

[Helge Mortensen]

spørgsmål op. I øvrigt, når vi er ved offshoreaktiviteterne, er der vel også andre forureningskilder, bl.a. den, der rent faktisk kommer af, at der opholder sig mennesker i området, og at der arbejdes og produceres i området. Jeg ved, at der er omfattende regler for, hvordan disse ting skal bringes i land, men om der på det område er internationale regler for Nordsøen, og om vi lever op til dem, ved jeg ikke.

Det sidste område, jeg vil nævne her, er den form for dumpning, som kaldes klapninger; det er den havneslam, som sendes ud og dumpes lidt længere ude fra kysten. Det er et område, som også indgår i Nordsøkonferencen, og jeg forstod på ministeren, at det i høj grad var et spørgsmål, som man måtte tage op – sådan måtte jeg i hvert fald forstå ministeren. Jeg må også forstå det svar, som kom i dag på udvalgs-spørgsmål nr. 60, sådan, at der på klapningsområdet er overvejelser om både nationalt og i forbindelse med Nordsøkonferencen at tage denne trafik op hvad angår de mest forurenende havneslamstoffer, som sejles ud.

Ahlmann-Ohisen (KF):

Hvordan står egentlig Nordsøen i folks bevidsthed? For mange er det en arbejdsplads. Jeg tænker på fiskerne, på folkene på olieplatformene og på de ansatte på skibene. Fiskerne lever af at fange fisk, og de vil naturligvis gerne fange så mange og så sunde fisk som muligt. Fiskerne er også klar over, at forureningen fra skibene, fra luften, fra olieplatformene, fra dumpning, fra havafbrænding, fra ødelæggelse af fiskenes ynglesteder og navnlig fra floderne skader deres erhverv.

Disse forureningskilder har de med rette sagt fra over for. Det viser, at de tager deres erhverv alvorligt, og det skal vi, der bare spiser fisk, være glade for.

Vi skal presse på for at få begrænset den truende forurening, inden der sker uoprettelige skader. Det skal skibenes besætninger og folkene på olieplatformene naturligvis hjælpe med til. Vi, der hverken er fiskere, matroser eller ansatte på olieplatforme, hvordan møder vi Nordsøen eller Vesterhavet? For de fleste af os er det noget med ferie, frihed og afslapelse. Vi tager til Vestkysten for at blive blæst igennem, opleve vild natur og i sommertiden måske sole os lidt.

Men alle ser vi også forureningen, når vi går langs stranden. Hvem har ikke fundet nogle af de mange tusinde havfugle, der hvert år er døde efter at være blevet fedtet ind i olie? Hvem har ikke trådt i olieklager? Og hvem har ikke set plasticdunkene flyde rundt på vore strande?

Denne forurening fjernes nogle steder af grundejerforeninger, turistforeninger, kommuner og mange andre, og selv om det er godt og fornuftigt, er det altså forurenere, vi skal have til at stoppe sin forurening.

Derfor skal vi gøre Nordsøen til et særligt havområde efter den globale Marpolkonvention. Vesttyskland, Sverige og Danmark skal søge at overbevise især Sovjetunionen om, at bilag 3 og 5 vedrørende emballerede farlige stoffer og udtømmning af skiffsaffald skal sættes i kraft hurtigst muligt. Det er dybt skuffende, at dette ikke for længst er godtaget. Vi skal også have bedre styr på den forurening, som kommer fra vores olieplatforme.

Men har vi så fanget alle synderne? Nej, langt fra. Vi indbyggere inde i landet er faktisk selv blandt de største. Nordsøen får tilført alt for mange næringssalte, og floderne og vandløbene i øvrigt tegner sig for en meget stor del af disse.

Man kan sige, at det danske bidrag er forholdsvis beskedent, men alligevel har vi med vores vandmiljøplan fra foråret sat os for at forbedre vandkvaliteten i vores udledninger betydeligt. Vi har sat os for at reducere udledningerne af kvælstof med 50 pct. og udledningerne af fosfor med 80 pct. I oplægget til Nordsøkonferencen stiler man også mod en reduktion, nemlig på 50 pct. af såvel kvælstof som fosfor.

Det giver ikke Det Konservative Folkeparti problemer at støtte disse reduktioner. Skulle det så vise sig, at skønnene over fosforens mindre betydning i den salte Nordsø ikke holder, er vi klar til at støtte stramninger på dette punkt.

Også for udledninger af tungmetaller og organiske klorforbindelser fra floderne er der stillet en reduktion på 50 pct. i udsigt. Det kan vi varmt støtte. Det er i virkeligheden en god investering i sunde fisk på vort eget og vore børns spisebord. Det samme ville forbudet mod dumpning og havafbrænding være.

Ingen er vist i tvivl om Danmarks engagement i denne sag. Nu håber vi, at miljøministe-

[Ahlmann-Ohlson]

ren kan få fremført de danske synspunkter med en sådan argumentation, at de virkelig vinder genklang på konferencen.

Klapningerne er noget mere komplicerede, navnlig når det gælder vores havneslam. Det volder store problemer på dette område, og det er særlig tungmetallerne, der er faren ved havneslammet. Principielt bør man kun klappe det ikke forurenede materiale, som havstrømme fører til sejlruterne. Det kunne gøres til en fast regel, at klappingsområdet biologiske kvalitet undersøges på linje med undersøgelse for eventuelle råstofinteresser og betydningen for fiskeriet.

Der mangler også faste analyseprocedurer for det materiale, der skal klappes, og der mangler en efterfølgende overvågning af klappingspladserne. Vi må fra dansk side anbefale en rensning af det tungmetallholdige slam på anlæg som f.eks. Kommunekemi. Vi tager fra konservativ side således afstand fra affaldsøer – det føler vi er udansk – i Nordsøen, som man i Belgien og Holland har tanker om.

Vi må lære selv at rydde op efter os. Det skal ikke være vore børns hovedopgave. Ministerens ønske om hurtigst muligt at standse al forurening fra radioaktive udledninger kan den konservative folketingsgruppe støtte.

Ministeren omtaler også Vadehavet. I den konservative folketingsgruppe lægger vi stor vægt på, at dette internationale fugleområde får stor beskyttelse. Her spiller ikke mindst de store mængder forurenede vand fra de kontinentale floder ind. Dæmpes deres forurening som aftalt, vil det give positiv effekt, ikke blot her, men også for de livsvigtige ynglepladser for Nordsøens fisk. De 2 millioner svømmefugle, der alene i vintermånederne holder til i Vadehavet, må vi være omhyggelige med at sikre fortsat gode levevilkår.

Flyovervågning er ligesom vort politisk nødvendigt for både at forebygge og få fat i synderne. Tænk, hvor store skader et enkelt skib kan afstedkomme, når det afleverer resterne fra olietanken på fiskepladser i stedet for til anlæggene i havnen! Den type forurening skal stoppes. Synderne skal findes, og sagerne skal behandles af vor domstole.

Det sidste punkt i udkastet til den nye ministerdeklaration, det tiende, ministeren omtaler, er forbedring af det videnskabelige arbejde. Det støtter vi, for Nordsøen er så vigtig for det

danske samfund, at vi ikke har råd til biologiske overraskelser, som det så vil tage årtier at udbedre. De forskningsresultater er trods alt det værktøj, vi skal bruge, når vi skal træffe beslutninger på det miljøpolitiske område, og det vil da være en dårlig håndværker, der nægter sig selv godt værktøj.

For Det Konservative Folkeparti er det internationale miljø samarbejde en hovedhjørnen. Vi skal ofre mange kræfter på at være godt forberedte og på at komme med veldokumenterede forslag. Miljøproblemerne er grænseoverskridende, og derfor skal de naturligvis løses i fællesskab. Vi ønsker således, at Danmark er i front på miljøspørgsmålene, og i forlængelse heraf vil det være naturligt, hvis Danmark tilbyder sig som vært ved en kommende Nordsøkonference.

Der er heldigvis her i landet bred enighed om vort internationale miljøengagement. Det Konservative Folkeparti mindes den konstruktive debat den 10. februar 1987 om det internationale miljøarbejde. Nu står vi så over for Nordsøkonferencen. Lad os håbe, at denne debat vil vise, at vi stadig væk står sammen her i landet om at skaffe Nordsøen bedre miljøforhold.

Sønderby (V):

Jeg vil sige tak for det svar, ministeren har givet på forespørgslen.

Der skal ikke være nogen diskussion om, at vi fra Venstres side er enige med ministeren i, at der ikke kan gøres nok for, at Nordsølandene lever op til deres forpligtelser. På dette område lige så vel som på det hjemlige må forurenere betale.

Venstre stemte også for havmiljøplanen, som vi vedtog sidste år. Hvis nogle måske mente, at vi ikke var alt for aktive i debatten, kan man i hvert fald læse i Folketingstidende, at det var vi, men det var på betingelse af, at havforureningsproblemet løses af de lande, der ligger op til det hav. Lige så meget af den forurening kommer fra vore nabolande. Vi har, som vi før har sagt, accepteret, at vi er foran i miljøtiltag, men så forlanger vi også, at andre lande gør en indsats. Hvad nytter det, at vi investerer 12-14 mia. kr. i et rent hav, når andre lader stå til – eller næsten da? Havforurening kommer ikke kun fra dumpning og fra havafbrænding. Det kommer fra floder og fra en hel masse andre steder.

[Sønderby]

I sommer oplevede vi – som den konservative ordfører var inde på det – en masse skum langs med den jyske vestkyst, og de turister, der var der, mest tyskere og hollændere, klagede. De sagde endda, at de ville rejse hjem. Da var det velgørende at høre en vestjysk turistchef fortælle dem, at den forurening, de stod midt i, var fra deres egne floder. De var sådan set selv skyld i den forurening, de oplevede. Det var forhåbentlig anskuelsesundervisning, som kan medvirke til, at landene omkring Nordsøen gør en større indsats for at stoppe det.

Jeg vil gerne spørge ministeren – ellers kan vi spørge i udvalget – om det er undersøgt, hvor forureningen i Nordsøen kommer fra. Jeg tænker på, hvor meget der kommer fra floder, hvor meget der kommer fra luft og fra afbrænding osv. Jeg tror egentlig, at en meget stor del af den forurening fra Nordsøen, vi oplever, også med de strømme, der er i Nordsøen, kommer fra de vesttyske og fra de hollandske floder.

Miljøministeren siger i sit svar på forespørgslen, at nogle af reduktionerne skal gennemføres af staterne selv. Det er selvfølgelig også sket. Men andre skal diskuteres, og de skal udføres ved beslutninger, bl.a. ved den Nordsøkonference, ministeren nu skal til. Vi kan støtte de tiltag, ministeren har nævnt. Forberedelserne har stået på i snart to år, og så må der altså ske noget nu.

Det er ikke nok, at landene langs med Nordsøen renser luften. Det er selvfølgelig rart for vort sydlige naboland, at man renser luften; så undgår man skovdøden. Men det nytter jo ikke, hvis man ikke tager højde for det, der løber ud i floderne.

Det kunne også være interessant at høre, om man i ministeriet ved eller ministeren ved, hvor meget der egentlig er sket af nationale tiltag på flodområdet, altså ikke kun i luften, men også hvor meget der er sket med hensyn til at bremse forureningen i floderne på linje med det, vi har foretaget os i Danmark.

Venstre kan tilslutte sig de punkter, arbejdsgruppen har peget på, der ikke er løst. Jeg skal kun lige nævne dem – ministeren har været inde på dem: Vi skal nedsætte udledningen, vi skal fremme teknologien, vi skal beskytte de sårbare områder, og det er naturligt, at jeg også peger på, at Vadehavet er et af de sårbare områder, som kan sikres ved det, der nu skal diskuteres og vedtages om Nordsøen. Vi skal også ned-

sætte udledningen fra skibe, og så skal vi håndhæve de regler, der er vedtaget. Ikke mindst skal vi opbygge en bedre videnskabelig basis for vurderingen af Nordsøens tilstand.

Det er afgørende for Venstre, at de tiltag, vi og andre lande skal foretage os for at sikre, at miljøet bliver bedre, er underbygget. Dette gælder ikke kun Nordsøen. Det gælder alle de tiltag, vi foretager med hensyn til miljøet. Vi må være helt sikre på, at de er underbygget.

Venstre er tilfreds med, at ministeren sammen med de øvrige nordiske lande støtter bestræbelserne på at begrænse udledningen af farlige stoffer og næringssalte. Også forureningen fra luften skal begrænses. Vi har diskuteret salget af blyfri benzin, som vi herhjemme kan fremme, hvis vi lempede afgifterne på den teknik, der skal installeres i bilerne for at undgå forurening.

Som nævnt også under debatten i sidste uge vedtog de nordiske fiskeriministre at begrænse dumpning og afbrænding på havet. Den beslutning blev måske ikke så tilfredsstillende set fra dansk side, men det er da et skridt på vejen. Da oplevede vi, at socialdemokratiske regeringer i vore nabolande ikke var så aktive, som man måske kunne have ønsket.

Der må også på dette område yderligere forbedres og bygges afbrændingssteder og udvikles en bedre teknik til kontrol med, hvilke restprodukter der bliver tilbage. Vi er på Kommunekemi meget langt fremme, og her må være noget viden og knowhow, som vi i kraft af, at vi er foran de andre lande, måske kan sælge.

Men også emballage og andet affald, som direkte eller indirekte sendes ud i havet, må begrænses. Vi ser langs med Vestkysten en masse ting, der ligger og flyder. Vi oplever – som også den konservative ordfører var inde på – at sommerhusejere osv. må sætte en hel lørdag af til at rydde stranden for at få alt det affald fjernet. Jeg tror også trafikminister J. K. Hansen har stået over for nogle mennesker dernede, der spurgte, om stranden skulle være Nordsøens losseplads. Det har man indtryk af at der har været tendenser til. Jeg håber, at man også på Nordsøkonferencen vil tage fat på alt det, der smides over bord. Og her kommer der altså også holdninger frem om, hvilken stilling det enkelte menneske skal tage.

Vi kan støtte ministerens forslag om bedre overvågning. Vi har peget på – det siger mini-

[Sønderby]

steren også – at det må kunne gøres i samarbejde med andre. Men jeg vil også gerne pege på, at det vel også kan gøres i samarbejde med forsvaret. Vi står jo over for at skulle lave et nyt forsvarforlig, og det kunne da være en god idé også for den folkelige opinion vedrørende forsvaret at sige: Jamen her kan vi lade forsvaret hjælpe. Det flyver jo dagligt i lufrummet over Danmark. Da vi var i Tyskland, så vi, at den tyske marine hjælper med overvågning.

Offentligheden i Danmark viser stor interesse for disse spørgsmål, det har vi oplevet. Man må så håbe, at det smitter af på den enkeltes adfærd. Det drejer sig nemlig om holdninger, om opførsel i det daglige for hver enkelt borger i alle de lande, der grænser op til Nordsøen. Det nytter ikke, det slår ikke til, at man får vedtaget nogle konventioner, hvis ikke man samtidig via information og debat peger på, at det er den enkelte, der har et ansvar for det.

Venstre håber, at den anden Nordsøkonference vil medvirke til at løse nogle af de problemer, der er peget på, på demokratisk vis, og at interessen og aktiviteten hos de enkelte borgere i landene, der grænser op til Nordsøen, vil blive større.

Vi havde i forbindelse med Nordisk Råds sidste møde en konference for midtergrupperne, hvor både ministerens parti og Venstre var med. Dér vedtog vi en resolution, hvor vi pegede på nødvendigheden af at løse disse problemer.

Venstre har peget på de fleste af de miljøproblemer, der er fremhævet som grænseoverskridende. Vi kan ikke løse dem nationalt. Vi kan være foran, vi kan deltage nationalt, men vi håber, som ministeren også har peget på, og som ministeren vil pege på på Nordsøkonferencen, at det er i fællesskab, vi løser disse problemer. Det håber vi vil lykkes.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 18.30.

Mødet udsat kl. 17.43

Mødet genoptaget kl. 18.30

Forhandlingen genoptoges.

Marianne Jelved (RV):

Det er faktisk en vigtig dag, for det er nu, der bliver truffet en vigtig beslutning om fremsættelse af et fælles dagsordensforslag.

Jeg vil ikke gå ind i en egentlig kommentar til miljøministerens redegørelse, men nøjes med at sige tak for den. Jeg vil heller ikke gå ind i en kommentar til dagsordenens enkeltdele, men også her benytte lejligheden til at rette en tak til samarbejdspartnerne bag dagsordenen.

Sidst i 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne kom miljøet eller rettere forureningsproblemerne på dagsordenen dels i offentligheden, dels på den politiske dagsorden, ikke fordi problemernes alvor og deres konsekvenser stod særlig klart for ret mange, men fordi der skete nogle forureningsulykker.

Der er siden indgået internationale aftaler, som på forskellig vis søger at begrænse og reducere forureningen bl.a. i havene.

Pariskonventionen trådte således i kraft 6. maj 1978, fire år efter at den var udarbejdet. Jeg vil gerne citere nogle enkelte linjer fra indledningen:

»De kontraherende parter er, i erkendelse af, at det marine miljø og den fauna og flora, det opretholder, er af vital betydning for alle nationer, i bevidstheden om, at den økologiske balance i og den retmæssige anvendelse af havet i stigende grad trues af forurening . . .«.

Det er smukke ord, alle må erkende det, og alle må erkende, at de er meningsfulde, og det er indledningen til flere smukke ord og smukke målsætninger. Alligvel må vi i 1987, næsten ti år efter Pariskonventionens ikrafttræden, konstatere, at det er så som så med konkrete handlinger bredt set.

Det tager altså lang tid, for lang tid, at føre hensigterne ud i livet, og alt imens vokser problemerne.

De reelle årsager til de manglende handlinger kan skitseres i fire punkter.

For det første er der tale om forskellige interessegruppers indflydelse på beslutningerne, så resultaterne bliver det, man kunne kalde den laveste fællesnævner, og det betyder i praksis meget, meget små skridt.

For det andet er landene tilbøjelige til at prioritere egne interesser på bekostning af fælles handlinger, når der skal laves aftaler.

For det tredje er forskellene i holdningerne til, hvad havene kan klare, ofte dikteret af den

[Marianne Jelved]

mere eller mindre lette adgang til at bruge havet som losseplads.

For det fjerde er det som oftest kun de lande, der erkender problemets alvor, og som har det tæt inde på livet, der ønsker faste udledningskrav, faste årstal, altså er mest konkrete.

Det er således generelt set ikke naturens ret, men helt andre interesser, der er afgørende for, hvad der konkret sker.

Det er i denne sammenhæng utrolig vigtigt, at der skabes debat om disse problemer, og det er lige så vigtigt, at nogle tager de nødvendige skridt for at overvinde de mere eller mindre skjulte interessermodsatninger, der ligger bag mangelen på konkrete handlinger; og det er egentlig utroligt, at det skal være så vanskeligt.

Det er derfor med stor glæde, vi ser, at der i Folketinget er et så bredt flertal bag dagens dagsorden, at det må formodes, at de forskellige interessermodsatninger er repræsenteret. Dermed vidner dagsordenen om, at debatten er nået så langt, at erkendelsen af, at disse omfattende naturødelæggelser er truende, kan overvinde disse modsætninger.

Bag dagsordenen ligger nemlig en erkendelse af, at vi mennesker ikke i længden kan eksistere, uden at vi er i samarbejde med naturen. Deri ligger også, at vi har respekt for naturen for naturens egen skyld, og at vi respekterer naturens rettigheder. Disse synspunkter har vi pligt til at arbejde for bliver udbredt.

Dagsordener har det med helst at skulle være korte og alligevel omfatte meget, og det gør måske forståelsen lidt vanskelig indimellem. Derfor vil jeg til slut gøre en enkelt bemærkning til forståelsen af dagsordenen. En af konsekvenserne af dagsordenen er, at Danmark vil fastholde forslag om, at atomoparbejdningsanlægget Dounraye ikke udvides. Hele den problematik er indeholdt i dagsordenens første pind.

Kirsten Madsen (FP):

Fremskridtspartiet går ind for at bekæmpe den tiltagende forurening på alle områder, hvor der er menneskeskabt forurening, for at vi således får et godt miljø at færdes i. Den erfaring, vi har haft med industrisamfundets hastige vækst og påvirkning af miljøet, arbejdsmiljøet og naturen, luft, vand og jord, har gjort det klart, at vi skal værne om os selv og naturen.

Fremskridtspartiets programpunkt om forureningen er væsentligst, at principielt må den,

der forurener, selv bære de fulde omkostninger ved at rydde op efter sig. I praksis kommer man nok til at indse, at forureningsbekæmpelse vil koste mere offentlig administration og flere skatteyderpenge, når miljøredningen skal gennemføres med påkrævet hurtighed.

Når Fremskridtspartiet gerne vil forbedre miljøet for alle borgere, kunne nogle måske fristes til at tro, at Fremskridtspartiet er tilhænger af gældende miljølovgivning, men dette er langt fra tilfældet.

Man må konstatere, at der ikke er tegn på, at Nordsøens økosystem er nær et sammenbrud, som nogle af miljøbevægelserne hævder. Vi ved, at hovedparten af forureningen kommer fra floder, og vi ved også, at Nordsøen trods enorm tilledning af affald er en af de rigeste fiskepladser i hele verden.

Med hensyn til dumpningen havde man i 1976 totalt fra EF 7.542.000 t. Deraf tegnede Danmark sig for 22.444 t. I 1981 så billedet sådan ud, at dumpningen fra det samlede EF var steget til 8.685.244 t, og Danmark tegnede sig for 5.320 t, det vil sige, at Danmarks dumpning var gået kraftigt ned, og at alle de andre i samlet flok var gået op, ganske vist ikke i samme forhold. Der er altså en klar nedgang for Danmark, mens resten af EF samlet er gået op.

Jeg kunne godt tænke mig at vide de nyeste tal. Kan ministeren måske oplyse de nyeste tal på et senere tidspunkt?

Hvad man tit overser, er, at havforurening også stammer fra byer og industrier, der ligger inde i landet, især i områder med floder. Videnskaben ved i dag, at ca. halvdelen af det kviksølv og det meste af det bly, der tilføres havet som følge af menneskets aktivitet over hele verden, kommer fra luften. Det er i høj grad bilernes udstødningssasser, der producerer blyet. Kviksølvet kommer for en stor del fra kulfyrringen.

Med hensyn til svovlforbindelser, altså den sure regn, er der stor sandsynlighed for, at dette kan føres tilbage til de mikroskopiske organismer i plankton i havet selv. Man ved endnu ikke nok om dette forhold, men det bør nok undersøges nærmere.

Det, man kunne spørge ministeren om, var, om han tager med i sine betragtninger ved den forestående konference og lægger vægt på, at flodernes forurening af Nordsøen formindskes, og at man i højere grad får styr på udstødningssasserne fra bilerne inden for EF.

[Kirsten Madsen]

Ministeren bør nok overveje, om det er formålstjenligt at gøre for stor en sag ud af havafbrænding, da dette ved afbrænding af kemikalier på Nordsøen giver et udslip på et kvart gram – og det er gram, det er ikke kilogram – dioxin årligt, hvis afbrændingerne foretages korrekt, og det gælder hele Nordsøområdet. Det er det tal, de foreløbige beregninger fra Levnedsmiddelstyrelsen viser. Disse beregninger fra Levnedsmiddelstyrelsen er af ny dato.

Problemet med havafbrænding er altså, om den foregår korrekt, og om temperaturen er tilstrækkelig høj til, at man får tilintetgjort så meget som muligt af giftstofferne.

Man bør dog også i sine betragtninger over disse forhold gøre sig klart, at visse grupper intellektuelle puster kraftigt til ilden for at få magt over befolkningen under dække af miljø-sagens gode formål, ganske enkelt for at forsøge at overtage produktionsapparatet og dermed undertrykke befolkningerne.

Kristian R. Kristensen (KRF):

Når vi nu igen i denne uge taler om havafbrænding på Nordsøen, er det jo nok, fordi det er en vigtig sag, og det er også, fordi vi nok gerne alle sammen vil sende en hilsen med miljøministeren til denne miljøkonference, Nordsøkonferencen.

Det dagsordensforslag, der er fremsat, er et udtryk for, at et samlet Folketing står bag ved disse ønsker og disse krav og den hilsen, vi sender med.

Jo bedre resultat vi kan opnå i den debat, der bliver i forbindelse med Nordsøkonferencen, jo bedre mulighed har vi måske for på et senere tidspunkt at få forureningen af de indre danske farvande og måske også noget af vores forurening til lands bekæmpet, også på internationalt plan. Vi vil gerne give vores tilsagn om at medvirke hertil.

Jørgen Tved (FK):

Man skal vistnok være i besiddelse af en temmelig stor humoristisk sans for at deltage i en debat i et Folketing med 179 medlemmer og mindre end 10 i salen, når man diskuterer noget, der burde være så vigtigt for samtlige 179 medlemmer som det, der foregår i Østersøen eller i Nordsøen. Somme tider bliver jeg dybt imponeret over, at enkelte medlemmer kan sige så meget vrøvl, som jeg lige har hørt fra Frem-

skridtspartiet, på så kort tid. Men der skal åbenbart slås mange rekorder både op og ned.

Hvad er det, det drejer sig om? Det, vi diskuterer her, er en Nordsø, som burde være et spisekammer ikke bare for danskere, men for alle de lande, som ligger rundt om Nordsøen. Det er vel normalt sådan, at man passer på sit spisekammer. Det vi oplever, er, at nogle nationer åbenbart er i fuld gang med at skære den gren over, de selv sidder på, eller i hvert tilfælde i fuld gang med at ødelægge det spisekammer.

Her er det – jeg ved ikke, om det er glædeligt, bemærkelsesværdigt, eller hvilket tillægsord jeg nu skal benytte – åbenbart sådan, at nogle stater er indstillet på, at forureningen skal nedbringes, og så er der forskellige nuancer med hensyn til, hvor meget og hvordan. Så sidder vi altså i det danske Folketing og skal sende en minister af sted til en konference, og han skulle gerne have det stærkest mulige mandat om, at vi i hvert tilfælde fra dansk side ønsker al forurening bragt til ophør så hurtigt som overhovedet muligt.

Den anden dag diskuterede man afbrændingen, og det er kun en del af det svineri, der foregår derude. Der er dumpning, der er floderne, og der er mange andre former for forurening. Det hele skal naturligvis standses, hvis det spisekammer, som Nordsøen har været i mange år, fortsat skal bestå. Det svineri, der foregår nu, slår måske ikke fisk og andet dyreliv, planteliv osv. ihjel øjeblikkeligt, men at forureningen er begyndt at sætte ganske alvorlige spor, kan alle andre end lige netop medlemmer af Fremskridtspartiet og så måske Thatchers regering i England i hvert tilfælde finde ud af. Jeg tror, at man skal have nogle meget sorte briller på, hvis ikke man kan se og på anden måde konstatere den forurening, som sker derude.

Vi skal gribe ind over for det hele, altså både over for dumpningen og afbrændingen, og vi skal prøve på at få de stater, de store floder løber igennem, til at forstå, at de bidrager til at slå Nordsøen ihjel. Vi skal prøve på med fornuftige argumenter at få dem til at forstå, at det må høre op. Vi skal naturligvis sige til dem, der borer efter olie, at de må drive deres virksomheder på en måde, så det forurener mindst muligt.

Somme tider er det utroligt for mig, at vennerne i henholdsvis NATO og EF ikke kan forstå normale, fornuftige argumenter. Det er også lidt vanskeligt for mig at forstå, at forureningen

[Jørgen Tved]

har foregået i så mange år, uden at der for alvor har været pres på, heller ikke fra dansk side. Jeg er ikke meget imponeret over det tempo, skiftende miljøministre har haft, når det drejede sig om at få det standset. Vi ville meget gerne tale med meget store bogstaver over for de andre Nordsøstater i denne sag.

Nu har vi en conference, der finder sted om ganske kort tid, og vi vil også af hensyn til, at vi gerne ser ministeren udstyret med det stærkest mulige mandat, gøre, som vi gjorde, da vi diskuterede havafbrændingen – vi vil sige: Så lad vi være i denne sag at fremsætte en dagsorden, som efter vores opfattelse kunne sætte tingene på plads.

Vi vil godt i denne sag slutte op om det forslag om motiveret dagsorden, der er stillet af hr. Gade fra SF m.fl. Vi gør det som sagt ikke, fordi vi tror, den er tilstrækkelig stærk, men vi gør det, fordi ministeren i hvert tilfælde efter vores opfattelse gerne skulle kunne møde frem og sige, at det er et stort set enigt Folketing, der forlanger, at forureningen fra alle områder standses hurtigst muligt. At der så sidder nogle galninge her i Tinget, som ikke har opdaget, at der sker forurening overhovedet, må være deres ansvar.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Denne debat har klart afspejlet et stort set enigt Folketing bag det, vi nu skal gå til møde i London med. Jeg er meget taknemmelig for den opbakning, jeg føler ligger i de forskellige ordføreres indlæg. Derfor skal jeg ikke bruge megen tid på yderligere kommentarer, men bare endnu en gang udtrykke min glæde over, at vi kan rejse til London og fortælle, at det danske Folketing nu to gange har udtalt sig stort set entydigt om problemerne i Nordsøen. Det giver en vældig styrke.

Men jeg vil da godt gå ind på nogle af de ting, der er taget frem.

Hr. Gade var inde på spørgsmålet om, hvorvidt man skal fastholde den rene linje og de rene holdninger. Hvis vi ikke kan få ordentlig tilslutning til disse synspunkter, er det bedre at stå med en markant holdning, end det er at gå ind i et forlig, som ikke er alt for godt.

Jeg tror, det er rigtigt, som hr. Gade var inde på, at der er mange forskellige ingredienser i den forurening derude. Vi drøftede forleden afbrændingen, som er en alvorlig ting.

Jeg vil da gerne bekræfte også over for fru Kirsten Madsen, at dioxinen, der dannes dér, er små mængder, og tallet, der blev nævnt, er ikke forkerte. Til gengæld er stoffet så forfærdelig farligt i små mængder. Dertil kommer, hvad fru Kirsten Madsen korrekt sagde, at det er under forudsætning af, at afbrændingen foregår korrekt, det vil sige ved 1.200 C. Det er netop på dette felt, der kunne være opstået tvivl om, hvorvidt det var baggrunden for, at vi ønskede at få medindflydelse på den kontrol, vi skal have, indtil afviklingen er slut.

Når jeg er ved fru Kirsten Madsens indlæg, vil jeg da godt sige, at de nyeste tal for dumpning fra de andre lande har jeg ikke, men de danske er jo nul. Der sker ingen dumpning i Danmark, og der bliver ikke givet tilladelse til dumpning, så længe jeg har med det at gøre. Det har jeg givet udtryk for.

Hvordan er det med flodernes forurening? Hvordan er det med bilgasserne? Det er da klart, at det er noget, som er meget væsentligt, og bilgasserne har vi jo taget fat på ikke mindst i EF.

Floderne var hr. Gade meget stærkt inde på, og det er korrekt, at næringssaltene spiller en stadig større rolle for forureningen. Det er også korrekt, som en ordfører har været inde på, at regningen for de dårlige farvande langs vores Vesterhavskyst kan vi sende til såvel vores nabo mod syd som DDR og Tjekkoslovakiet. Derfor er det givet, at de forhandlinger, vi skal have i London, ikke løser alle problemer. Vi har tidligere talt om, også ved den sidste debat, vi havde, at vi må have Østlandene med i denne forbindelse.

Når vi taler om resultater af det møde, vi skal til, er vi nødt til at gøre os klart: Hvad er det egentlig for en forsamling, vi er, når vi mødes i Nordsølanderegi? Vi ved, at den første conference – som jeg har omtalt – fandt sted i Bremen på baggrund af et initiativ fra min kollega i Vesttyskland. Da tilbød England sig som vært.

Den Nordsøkonference, vi nu skal have – såvel som den første – har ikke nogen retlig status internationalt. Conference- og ministerrådserklæringer er ikke juridisk bindende for deltagerlandene. Derfor må erklæringerne betragtes som politiske hensigtserklæringer, som naturligvis er politisk bindende for de regeringer, der underskriver dem. Den store interesse, Nordsøkonferencen har vakt, betyder også, at alle

[Miljøministeren]

Nordsølande føler sig stærkt forpligtet til at overholde de løfter, disse erklæringer indeholder.

Vi må ikke glemme denne status for denne konference. Vi må heller ikke glemme, at et kompromisforbud kan hindre vedtagelser, som kan føre adskillige skridt fremad. For givet er det, at kan der ikke være enighed om noget, så vil den politiske forpligtelse blive mindre. Det skal vi også have med i overvejelserne.

Jeg siger det også på baggrund af de holdninger, som er her i Folketinget. Den enighed, der er konstateret, kommer klart til udtryk i den fælles dagsorden, som jeg betragter som et håndslag, når vi vel at mærke kan betragte den under den vinkel, jeg her har nævnt.

Hr. Helge Mortensen var stærkt inde på et andet område, som er, skal vi sige det sådan, prioriteret højt i debatten. Det er offshore-forureningen, forureningen fra boreforetagender. Det problem er taget op under forberedelsen til konferencen. I deklaraationsudkastet er man enig om, at Pariskonventionen skal arbejde for, at der stilles krav til indholdet af olie i borespårner.

Dette spørgsmål er meget kompliceret. De danske og de norske erfaringer indgår nu i Pariskonventionens videre arbejde med dette.

Så var der spørgsmålet om luftforurening. Som hr. Helge Mortensen siger: Jamen hvorfor er der ingen tal på? Her er igen Pariskonventionen opfordret til at udbygge sit overvågningsprogram fra den nuværende pilotfase til et langsigtet program, og der må selvfølgelig fremkomme tal i den forbindelse. Der er enighed om internationale skridt til at klarlægge væsentlige forureningskilder, som bør reduceres for at beskytte Nordsøen.

Der gøres altså noget også på luftforureningsområdet. Jeg tænker ikke mindst på blygasserne. Jeg tænker også på blyforurening.

Hr. Helge Mortensen var også inde på spørgsmålet om klapninger. Punkt 4 indeholdt en nedskæring af den forurening, der forårsages af klapninger. Den er altså taget med, og den er taget med i reducerende forstand.

Men det kan måske nok være klogt, at vi selv gør os nogle betragtninger om disse klapninger. Jeg har allerede mødt det på mine ture rundt til EF-landene under forberedelsen af dagsordenen til 3. december: Hvad gør Danmark med hensyn til at dumpe forurenede havneslam? Nu

har det vist sig gang på gang, senest i en omtale af en sag oppe fra Frederikshavn, at nogle af disse påstande bygger på misforståelser af sagens rette sammenhæng. Alt havneslam indeholder naturlige tungmetaller, fordi alle sand og lerjorder indeholder tungmetaller. Der vil altid være et naturligt baggrundsniveau af tungmetaller i en sedimentsprøve, og herudover kan der være tungmetaller, der stammer fra menneskelige aktiviteter.

I havne er det først og fremmest zink fra skibene og spunsvæggens antitæringssystemer, som opløses i vandet, og så finder det vej til sedimentet. Der kan også være kobber og tin fra skibenes bundmaling. Når havneslam skal klappes – det er jo det, vi bruger som dansk udtryk for det her, andre kalder for dumpning, som vi fastholder ikke er dumpning – og der er mistanke om forurening, så analyseres slammet. Hvis tungmetalværdierne er væsentligt forhøjet i forhold til de naturlige baggrundsniveauer, så bliver der ikke givet tilladelse; slammet må deponeres på anden vis, f.eks. ved inddæmning i forbindelse med landvindingsarbejde i den pågældende havn.

Vi er meget opmærksomme på de særlige problemer, havneslam udgør. Vi følger med meget stor interesse de igangværende udenlandske forsøg med oprensning af det.

Det skal ligge helt klart, at hver gang der sættes spørgsmålstegn ved, om denne klapning transporterer materiale, der er så forurenende, at det ikke er rimeligt, så skal sagen undersøges. Men jeg vil da godt nævne, at vi også er meget opmærksomme på den mængde tungmetaller, der føres ind i havnene udefra. Derfor er vi meget klar til at støtte et forslag om, at alle klapninger fremover skal rapporteres til Oslokommissionen.

Hr. Sønderby var inde på spørgsmålet om flyovervågning. Alle Nordsølande er enige om at arbejde videre på at etablere flyovervågning. Baggrunden er, at der er nogle lande, der har flyovervågning. Det inspirerer eller kan inspirere svage sjæle inden for skibsfarten til at registrere: Hvor er flyovervågningen, og hvor er den ikke? Da vi ved, at moderne flyovervågning med lethed kan konstatere udslip også om natten, vil det være forbundet med stor risiko for skibene at slippe olie ud i de områder. Men dermed kan fristelsen til at gøre det dér, hvor flyovervågningen ikke er, være så meget større.

[Miljøministeren]

Min konklusion er, at ved ikke at have flyovervågning kan vi næsten tiltrække nogle ulovlige udladninger.

Det er baggrunden for, at vi har arbejdet meget koncentreret med at finde en løsning. Kunne vi lave det sammen med Fiskeriinspektionen? Kunne vi lave det sammen med dansk militær? Kunne vi lave det sammen med hele området, når vi også tager vore skibsforhold i betragtning? Det er de problemer, vi prøver at finde en løsning på.

Det er ikke umiddelbart klart, at det kan gøres sammen med Fiskeriinspektionen. Det er heller ikke umiddelbart klart, at vi med fordel kan gøre det sammen med luftvåbnet. Der kan være forskellige flytyper. Der er hastigheder. Der er spørgsmålet om ansvar for sikkerheden, som gør, at prioriteringen her må gå først den vej. Nu er der åbnet mulighed for, at vi kunne lave det i fællesskab med andre lande. Det kunne være de nordiske, det kunne også være Vadehavsløbet. Vi vil i løbet af kort tid fremkomme med et initiativ på det område.

Hvor meget kommer der fra de tyske floder? Jeg er ikke i stand til at sige det i tal til hr. Sønderby, men jeg kan da i alt fald sige, at det, som hr. Gade var inde på, er vores største forureningskilde i øjeblikket, når det er næringsssalte, det drejer sig om, og gad vide, om ikke også det omfatter tungmetaller.

Hr. Kristian R. Kristensen var inde på det samme, som ordføreren for Fælles Kurs var inde på. Her bøjer man sig altså imod hinanden og står samlet og med fælles rygstød til det, man laver. Jeg er meget taknemmelig for den holdning, man her giver udtryk for. Det er en hilsen fra Folketinget, blev der sagt. Jeg vil betragte det som en meget kærkommen hilsen.

Må jeg slutte af her i denne omgang med at sige, at hr. Ahlmann-Ohlsen sagde det, vi nok alle sammen må lægge os på sinde: Vi må lære, at vi skal rydde op efter os selv. Det skal ikke først og fremmest være vores børns opgave.

Helge Mortensen (S):

Jeg bemærkede, at ministeren udtrykte tilfredshed med, at man nu to gange fra Folketingets side har givet opbakning bag regeringen, bag ministeren til de forhandlinger, der i næste uge skal føres i London. Det er også rigtigt. Jeg synes, at Folketinget har spillet en særdeles aktiv rolle i formuleringerne på det grundlag,

hvorpå Folketinget finder at forhandlingerne bør føres i London.

Jeg vil godt understrege, at det vigtigste i de beslutninger, der er truffet, er, at vi imødeser, at denne konference, mere end vi har kunnet spore i de internationale konventioner og mere end den første Nordsøkonference, giver sig af med konkrete beslutninger. Det er den vigtigste forudsætning for ministerens deltagelse på baggrund af Folketingets beslutninger, synes jeg.

Ministeren siger endvidere – jeg betragter det, men det er måske urimeligt, som lidt af en advarsel i forhold til Folketinget – at det vil være uheldigt med kompromisforbud, fordi det kan hindre adskillige skridt fremad. Nu står der ikke noget om kompromisforbud i hverken denne dagsorden eller dagsordenen om havafbrænding. Der står i fire punkter, hvad ministeren, hvad Danmark skal fastholde. Vi har skrevet vedrørende havafbrændning, vedrørende dumpning, vedrørende radioaktive udledninger og opførelse af nye anlæg, at i det mindste skal Vadehavet omfattes som et særligt havområde. Det er de fire punkter – fem, om man vil: På det radioaktive område kan det deles op i to, nemlig udledning og nye forarbejdningsanlæg.

Det skal knytte an til, hvad ministeren selv var inde på i anden runde her, at denne konference jo ikke har nogen juridisk status, denne konference er jo som allerede den første Nordsøkonference faktisk indkaldt, fordi man i forhold til konventionerne synes, Nordsølandene måtte kunne komme længere på området. I stor udstrækning arbejder denne konference i forhold til de internationale konventioner, som har været nævnt her mange gange: Oslo, London, Marpol osv.

Vi henstiller til regeringen og foreslår regeringen, at man fastholder dette, fordi vi mener, at det er et vigtigt signal også til de internationale konventioner, at vi ikke på Londonkonferencen vil indgå kompromis, der forringer vore holdninger på disse afgørende og vigtige områder.

Hvordan forholder det sig så med resultatet af Londonkonferencen? Hr. Svend Heiselberg spurgte under debatten her i Folketinget om havafbrænding, hvad vi skulle gøre, hvis de andre lande sagde nej, og jeg så i Berlingske Tidende, at der kom et lidt løst svar fra hr. Helge Mortensen.

[Helge Mortensen]

Jeg vil gerne sige, at vi skal søge at få så mange af landene med som overhovedet muligt, og jeg har lyttet til ministeren og har forstået, at det ikke er umuligt. Der kan være lidt skiftende holdninger til de forskellige spørgsmål, men det vigtigste vil være, at man samler disse lande bag de synspunkter, der kan blive enighed om, og at disse lande udgør en konsensus, at disse lande gør det til deres politik, og at disse lande selv efterlever det. Det kan godt være, at der er et enkelt land, der på et enkelt område ikke vil være med – jeg taler om de steder, hvor Folkettingen fastholder – men det er dog en landvinding i forhold til, at der ellers blev et dårligere samlet resultat for de øvrige lande.

At den tanke og at den udvikling vil opstå på konferencen i London, har jeg opfattelsen af ikke falder så overraskende for ministeren, idet vi alle sammen har modtaget et blad fra Greenpeace, hvor ministeren selv har sin tvivl om, hvorvidt England kan være med i i hvert fald et enkelt spørgsmål, jeg tror nogle spørgsmål, på det her område. Det er dog en landvinding, netop fordi der ikke er nogen juridiske forpligtelser, at alle de øvrige lande kunne blive enige om at gøre de ting, som vi beder ministeren fastholde, og det, som vi foreslår at ministeren tager med til London.

Til fru Kirsten Madsen kun en enkelt bemærkning. Jeg finder ikke, at tiden er inde til, at man bagatalliserer den forurening. Her var det havafbrændingen, der blev det. Jeg tror, at situationen for Nordsøen er så vigtig, at det drejer sig om alle forureningskilder og ikke kun deres størrelse. Vi er kommet så langt i forureningen, at vi ikke længere kan diskutere, hvad der forurener mest, og hvad der forurener mindst. Alle forureningskilder må efter min opfattelse angribes.

Gade (SF):

Jeg er helt enig i det, hr. Helge Mortensen har sagt i sit svar til ministeren om det at fastholde og om ministerens lidt mærkelige formuleringer om et kompromisforbud.

Det, der ligger i det, er det, hr. Helge Mortensen har sagt, at det er på de punkter, hvor den danske linje skal stå krystalklar på konferencen – i deklaration eller uden for deklaration, hvad det nu kan blive til. Det står stjerneklart på denne konference, at dér giver Danmark ikke køb. Det er dér, jeg ser en betydelig opstramning af

den danske linje, og det er jeg helt tilfreds med. Jeg synes ikke helt, det prægede ministerens oplæg, men jeg håber nu, det står klart, at det er det, det handler om.

Ministerens betragtninger om, at DDR og Tjekkoslaviet og Østlandene også skal med, er jeg helt enig i. Det er en sag, vi må arbejde videre med. Vi må have fremsat et forslag i konventionerne om, at de lande, som leder ud til floderne, også Østlandene, kommer med i de relevante konventioner.

Ministeren havde nogle formuleringer om en 50 pct.s reduktion af miljøgifte og næringsalte.

Det ene spørgsmål er, at vi i dagsordenen nu fælles foreslår, at udledningen af sortlistede stoffer – det er kviksølv, det er kadmium, det er organiske halogenforbindelser og f.eks. svært nedbrydelige olier – elimineres i overensstemmelse med den tekst, vi har forpligtet os til i Pariskonventionen, og så får en diskussion, en konfrontation, om de tekniske muligheder. I stedet for alle de juridiske finurligheder, vi ved diskuteres her, får vi en diskussion om de teknologiske muligheder for at nå det mål, som er opstillet i den Pariskonvention, vi har tilsluttet os. Jeg regner med, at ministerens fremlæggelse indbefatter, at vi foreslår en eliminering af de sortlistede stoffer.

Det andet spørgsmål er begrebet »stile imod«. Jeg er forfærdelig bekymret ved, at deklarationen opererer med så vage begreber. Men hvis ministeren her kan forsikre mig om, at der ligger noget reelt i begrebet »stile imod« – når vi snakker om næringsalte, som jo er det nye, og det er vigtigt, at det kommer med, og jeg forstår, at det kan være vigtigt bare at få en beslutning – har jeg fuld forståelse for kompromiset. Det er derfor, der står »foreslå« i dagsordenen. Men jeg er lidt bekymret ved formuleringen »stile imod« og ønsker i hvert fald så at sige til ministeren, at det er vigtigt, at der ingen tvivl er om essensen, at de 50 pct. er det, der skal nås på næringsaltbegrænsningen.

Jeg vil godt sige til hr. Jørgen Tved fra Fælles Kurs, at jeg er meget tilfreds med, at Fælles Kurs stemmer for denne dagsorden.

Jeg mener faktisk, at det er en forholdsvis flot opførsel, Danmark kommer til at træde frem med på Londonkonferencen, men skal vi måle det i forhold til forureningsproblemerne, så skal vi ikke skjule noget. Jeg skal i hvert fald ikke skjule, at sådan som jeg ser det, er disse

[Gade]

problemer dramatisk voksende, og det afspejler sig også i, at sagen efter min mening ikke er slut med denne konference. Vi er simpelt hen nødt til at begynde at rulle den anden vej.

Nok har vi sat fokus på disse problemer og har også fået nogle konventioner i begyndelsen af 1970'erne, men reelt har vi ikke fået sat en bevægelse i gang, der vendte udviklingen. Vi har altså set, at forureningsproblemerne er stigende, vi diskuterer det mere og mere, men vi er endnu ikke for alvor begyndt nedrulningen, og det er det, vi skal i gang med.

I den sammenhæng er jeg enig i, at det her ikke er den ideelle formulering, men jeg tror, den er rigtig i forhold til den politiske situation, som den danske regering skal handle i, når konferencen træder sammen om ikke så mange dage.

Det betyder bare, vil I så sige, at denne diskussion må føres videre, at vi også her i Folketinget indser, at vi skal fortsætte vores diskussion. Vi skal være opmærksom på, hvad der sker i de næste forhandlinger i forskellige konventioner. Er der andre initiativer, også i Østlandene f.eks.? Hvordan bygger vi en politik op på dette område, som også følger den dagsorden, vi vedtog, jeg tror, det var 10. februar sidste år, om øget international indsats for at bekæmpe forurening?

Så vil jeg godt svare fru Kirsten Madsen fra Fremskridtspartiet, som hæfter sig ved dioxintal, som jeg ikke kan – og det er så også til hr. Sønderby fra Venstre. Men man kan i en lille smuk tryksag på ikke så mange sider, som Danmarks Naturfredningsforening har udgivet, faktisk læse en hel del interessante tal på dette område. F.eks. er tungmetalbelastningen som følge af affaldsforbrændingen ifølge Miljøstyrelsen 1.680 t på bly, 221 t på cadmium fra havafbrænding, hvilket klart illustrerer, at vi har nogle problemer med havafbrænding. Men jeg har jo ikke sagt, at det var det største problem i Nordsøen. Jeg har heller ikke sagt, at det var det mindste, for det er ikke diskussionen. Diskussionen er, at vi har en lang række problemer, som vi skal i gang med.

Derfor vil jeg slutte mit indlæg med at sige, at der er vel noget, der hedder national opfølgning. Ikke at vi for alvor skal tage hul på den i dag, for den nationale opfølgning er jo også en diskussion, som skal fortsætte i Folketinget bagefter. Men hvad angår klappningerne, synes

jeg ministeren gav et svar, som jeg i hvert fald ikke er særlig tilfreds med. Vi kan kigge videre på det bagefter. Jeg ville gerne have haft det i dagsordenen, men efter min opfattelse skulle vi satse på at få en endelig løsning på klappningerne i Oslokonventionen, hvor der indgår sortlignede stoffer, cadmium, kviksølv, allerede i 1988. I virkeligheden burde vi på de områder have et stop allerede nu. Og så mener jeg, at her er et område, hvor Danmark virkelig skal til at se i øjnene, at vi selv har et problem, hvis vi skal være troværdige i denne stærke miljøljinje.

Det andet problem er flyovervågning. Hvorfor får vi det ikke? Jeg sætter stor pris på ministerens tilkendegivelser her og også tanken om, at det hænger sammen med fiskeriinspektionen, men jeg vil gerne snart se et forslag på dette område. Vi har diskuteret det i to år, og ministeren har sagt, han er positiv. Jeg vil godt sige til ministeren, at hvis vi ikke ser et forslag inden for ikke så mange dage, så vil vi i hvert fald lave et, så vi kan få diskussionen her i Folketinget, og jeg vil godt sige, at det forslag vil indbefatte et samarbejde med i hvert fald fiskeriinspektion og miljømyndigheder.

Og det tredje problem, jeg synes vi har her i landet, er modtageforholdene for skibe i havnebyerne. Der skal være sikkerhed for, at vi har sådanne modtageforhold, at det affald, de har med sig, med sikkerhed kan klares herhjemme.

Til slut vil jeg sige, at jeg mener, vi får en betydelig opstramning, og vi kan føre en flot linje igennem, som i princippet er afspejlet i det sidste nummer af 'Greenpeace' blad. Her bliver ministeren citeret for på et spørgsmål, der lyder: »Overvejer man så at isolere englænderne under de kommende forhandlinger?«, at svare ganske kort: »Ja«. Og en del af denne diskussion handler jo om at isolere det land, der mindst gider gøre noget ved forureningen.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Med hensyn til det sidste citat, hr. Gade kom med, skal jeg erkende, at også dagspressen er god til at forkorte, og det svar, der blev citeret her, har jeg ikke givet på denne måde. Jeg har givet klar besked om, at det kan betyde, at englænderne i vores bestræbelser på at nå resultater kan komme i en situation, hvor de bliver isoleret. Og derved er der også lagt et vældigt pres på dem.

[Miljøministeren]

Om forholdene vedrørende havnene må jeg sige, at de regler, der ligger i Oslokonventionen, jo ikke er trådt i kraft, fordi denne konvention ikke er trådt i kraft med disse bestemmelser endnu. Men går vi over på den anden side, så har vi Østersøkonventionen, hvor reglerne er der og er trådt i kraft. Det betyder, at samtlige danske skibe og samtlige danske havne opfylder disse bestemmelser. Og dermed har vi også opfyldt det, der kommer og kan komme fra den anden side.

Så er der spørgsmålet om udsivningen eller udstrømningen fra floderne. Det er korrekt, at Nordsølandene ikke kan klare disse forureningsspørgsmål i Nordsøen alene ved, at de lande, der har grænser til Nordsøen, snakker sammen. Alle ved jo, at de største forureningsmængder kommer ad floderne til Nordsøen, og derfor er vi nødt til at have afstrømningslandene med. Det var baggrunden for, at vi foreslog, at både Tjekkoslaviet og DDR kom med i London nu. Det kunne ikke lade sig gøre. Men det er klart, at vi må gøre en kæmpeindsats for, at de er med næste gang, for først når vi har fået dem med, kan vi virkelig få begrænset udledningen af kvælstof.

Må jeg sige til hr. Helge Mortensen: Det var en helt fortrinlig beskrivelse af den situation, vi befinder os i, og de opgaver, vi har, også når det drejer sig om at konkretisere de gode tanker, der ligger. Her tænker jeg også på hr. Gades bekymring med hensyn til formuleringen »at stile imod«. Vi skal konkretisere alle disse gode tanker i handlinger. Men jeg kan kun give fuld tilslutning til hr. Helge Mortensens redegørelse om, hvordan situationen er, og hvordan vi skal arbejde. Og den danske holdning ligger klar.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg skal udsætte afstemningen om det stillede dagsordensforslag til mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 62:

Forslag til lov om betalingsregler for spildevandsanlæg.

Af miljøministeren (Chr. Christensen).

(Fremsat 5/11 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Trøjborg (S):**

Det fremsatte lovforslag nyder stor bevågenhed, ikke så meget i salen som i de kommuner, der er berørt af lovforslaget, og det vil sikkert også nyde stor bevågenhed blandt de borgere, som i høj grad kommer til at mærke det.

Lovforslaget bygger bl.a. på princippet om ensartede betalingsregler for afledning af spildevand. Vi er i Socialdemokratiet enige i behovet for ensartede og mere enkle betalingsregler gældende for alle kommuner.

Et andet hovedprincip er ifølge miljøministerens bemærkninger at få finansieret udgifterne til realisering af vandmiljøhandlingsplanens krav om spildevandsrensning alene af forbrugerne. Vi kan tilslutte os princippet om, at det er forurenere – og jeg understreger: forurenere – der skal betale for spildevandstransport og spildevandsrensning. Netop derfor er det et problem, at lovforslaget ikke lever op til dette princip i sin nuværende udformning på i hvert fald to områder.

For det første må det sikres, at de store forurenere ikke alene, som det foreslås af ministeren, betaler særbidrag i forbindelse med driftsbidragene, men samtidig også betaler særbidrag, når det gælder tilslutnings- og anlægsbidrag. For det andet finder vi det rigtigt og retfærdigt, at det for den kollektive forurening er fællesskabet, der betaler. Jeg tænker her på gader og veje, der jo mange steder bidrager med en stor hydraulisk belastning af kloaknettet. Ministerens bemærkninger om, at vejene har almen interesse, taler også for dette synspunkt.

Vi vil endvidere se meget nøje på bestemmelsen om, at etageboligerne bliver pålignet lige så stort et tilslutningsbidrag som øvrige boliger, uagtet at det er betydeligt billigere at føre kloaknettet, udledningsnettet, til etageboligerne. Vi finder det ikke rimeligt, at der ikke bliver fastsat brøkdelt tilslutningsafgift eller -bidrag. Dette område, gader og veje, mener vi roligt vi kan overlade til kommunerne at træffe afgørelse om.

Når jeg nu nævner kommunerne, skal jeg ikke undlade at komme med nogle bemærkninger om regeringens hensigter med dette lovforslag, som det tegner sig, hvis man læser Jyl-